

Sociální ekonomika

Sociální podnikání

Vývoj modelů sociálního charakteru státu – I. část

Merkantilismus (15.-16. století)

1. **WELFARE STATE** – Stát veřejných sociálních služeb (16. století) – vláda je schopna organizovat lidské potřeby

Klasická ekonomie (18. století)

2. **SOCIAL STATE** – konec 19. století

Intervencionistická ekonomie – hospodářská a sociální politika (začátek 20. století)

- liberální modely sociálního státu

- intervencionistické modely sociálního státu

Vývoj modelů sociálního charakteru státu – II. část

. **PROSPERITY STATE** – stát blahobytu
(2. pol. 20. století)

Neoliberální ekonomie (70.léta 20. století)

4. **MODERN SOCIAL STATE** – moderní sociální stát EU
(začátek 21. století)

Moderní hospodářsko-politické koncepce 20. století

	Keynesiánství	Monetarismus	Ordoliberalismus
Důvod vzniku	Selhání trhu, světová hospodářská krize (1929-33)	Vládní selhání – hranice intervence (80. léta 20. století)	Kolaps řízeného hospodářství
Teoretické závěry	Omezení agregátní poptávky	Význam měnové rovnováhy	Systém ekonomického utěže
Role státu	prvořadá	Co nejmenší	Významná – především v legislativě

	Keynesiánství	Monetarismus	Ordolibera- lismus
Časový horizont	krátkodobý	dlouhodobý	Spíše dlouhodobý
Cíle hospodářské politiky	Plná zaměstnanost, plynulý ekon.růst	Měnová stabilita	Soutěživost, konsenzus
Nástroje HP	fiskální	monetární	systemotvorné

Sociální plánování (komunitní plánování?)

- **System prognózování sociálních determinantů objektivní reality v soustavě komplexního řízení sociálního a ekonomického rozvoje společnosti**

Cíl: řízení vývoje společnosti

Předmět: sociální stratifikace sociálních skupin společnosti

Objekt: sociální procesy

Subjekt: jednotlivec a sociální skupiny společnosti

Sociální sféra

- Systém propojení teoretických, metodologických a ekonomických vztahů, aktivit jednotlivců a sociálních subjektů na trhu (soukromý a politický trh) a jejich postavení v systému hospodářské a sociální politiky

Sociální sféra

- sociální rozvoj, sociální plánování

- Veřejná politika
- Sociální subjekty
- Oblast práce
- Oblast občanských a politických aktivit
- Hospodářská a sociální politika
- Sociální zabezpečení

Sociální ekonomika

- **Prostřednictvím sociálních subjektů (stát, municipality, sociální podniky) reaguje na nerovnosti a negativní externality**
- **Tvoří ji sociální podniky a organizace nezávislé na veřejné správě (prosazují cíle veřejného zájmu, práci před kapitálem, sociální zisk před soukromým profitem)**
- **Mezioborová vědecká disciplína**

Sociální spravedlnost

- Nejen ideologický pojem nebo jako čistě redistribuční spravedlnost, ale....
 - požadavek na určitou míru redistribuce a přerozdělování materiálních hodnot, postavení, prestiže, odměn, solidarity, subsidiarity, ale také....
 - sankce

<p>Teoretické předpoklady rozvoje SE</p>	<ul style="list-style-type: none"> -vědecký rozvoj -Rozvoj HP a SP -Teoretická řešení selhávání trhu -společensky akceptovaná sociální rovnost -Rozvoj SE jako vědní disciplíny 	<ul style="list-style-type: none"> -udržitelnost životních podmínek -Rozvoj člověka -Sociální blahobyt -Ekonomický blahobyt -Vznik mezioborové disciplíny - SE
<p>Metodologické předpoklady SE</p>	<ul style="list-style-type: none"> -rozvoj všeobecných a kvantitativních metod zkoumání SE -Rozvoj empirických metod zkoumání -Objektivizace vědeckých kategorií využívaných v SE 	<ul style="list-style-type: none"> -rozvoj SE jako vědy -praktický rozvoj SE -Alternativní modely SE -Objektivnost výzkumu -Objektivnost výstupů

Principy sociální ekonomiky

- **Priorita práce nad kapitálem**
- **Demokratické rozhodování**
- **Sociální podpora**
- **Přiměřená finanční participace veřejných zdrojů**
- **Transparentnost**
- **Veřejná kontrola**
- **Kvalita a udržitelnost zaměstnání**
- **Kvalita vnějších a vnitřních vztahů**
- **Pracovní ochrana**

Alternativy sociální ekonomiky

- Participační ekonomika
- Solidární ekonomika
- Ekonomika sociální přidané hodnoty
- Sociální podnikání

Sociální podnikání

- Itálie – 80. léta – sociální družstva = reakce na nedostatečnou pracovní nabídku pro některé skupiny obyvatelstva
- 1980: založena **Charta sociální ekonomiky** - myšlenka trojího prospěchu: ekonomická stránka podnikání, životní prostředí a společenský kapitál
- 2003 – Cena za nejlepší sociální podnik: britský podnik Pack IT Group: balení, expedice zboží, zaměstnává lidi s poruchami učení, neslyšící, drogově závislí (firma se vyvinula z NO závislé na dotacích)

Praha – 2002 – světová konference o SE

- Pražská deklarace: *„přestože neexistuje žádná přesná právní definice sociální ekonomiky, je možné shodnout se na třech konstatováních:*
 - 1. SE není založena na kapitálu, ale na participativní demokracii*
 - 2. cílem SE není zisk, ale vzájemná solidarita*
 - 3. SE může významnou měrou přispívat k začleňování znevýhodněných osob do společnosti“*

EMES – 2006

- Závěrečná zpráva z výzkumu role sociálních podniků v zemích střední a východní Evropy
- V ČR (také v Estonsku, Polsku, Slovinsku) lze nalézt právní formy subjektů SE = sdružení, nadace, družstva, o.p.s. (platí zde ekonomická a specifická omezení), získávají na činnost dotace

Iniciativa pro sociální podnikání

- Od roku 2011 priorita Evropské komise (SP klíčový prvek evropského sociálního modelu, význam pro úspěch strategie Evropa 2020)
- Témata:
 - Zlepšit přístup sociálních podniků
 - Zlepšit viditelnost sociálního podnikání
 - Zlepšit právní prostředí pro sociální podnikání

Sociální podnikání - definice

- Podnikatelská činnost směřující k naplnění společensky prospěšného cíle, přičemž zisk je více než 50% využit pro další rozvoj sociálního podniku (na zaměstnance, investice) a/nebo za účelem naplnění společensky prospěšného cíle.
- Vzniká a rozvíjí se na konceptu trojího prospěchu: ekonomického, sociálního a environmentálního.

Integrační sociální podnik

- Definice pro sociální podnik +
+ zaměstnává a sociálně začleňuje osoby sociálně či zdravotně znevýhodněné na trhu práce (více jak 30% ze zaměstnanců)

+ provádí prokazatelné aktivity směřující k dalšímu uplatnění těchto osob na trhu práce či sociální integraci a psychosociální podporu

Osoby znevýhodněné na trhu práce

- Osoby se zdravotním postižením
- Mládež a mladí dospělí
- Osoby bez přístřeší
- Osoby opouštějící ústavní zařízení
- Oběti trestní činnosti, domácí násilí, obchodu s lidmi, osoby komerčně zneužívané
- Osoby pečující o blízkou osobu
- Osoby se zkušeností se závislostí na návykových látkách
- Dlouhodobě nezaměstnaní
- Další nespecifikované, sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené osoby

Sociální podniky zaměstnávající cílové skupiny v ČR dle P3

Sociální podnik (SP) zaměstnávající tyto cílové skupiny.	Počet SP	Počet SP v %
<i>Zdravotně postižení</i>	96	64%
<i>Dlhodobo nezamestnaný</i>	57	38%
<i>Iné skupiny</i>	26	17%
<i>Mládež a mladí dospělí v těžké životní situaci</i>	24	16%
<i>Etnické skupiny</i>	22	15%
<i>Ludia starající sa o rodinných príslušníkov</i>	21	14%
<i>Ludia bez prístrešia a po výkone trestu</i>	14	9%
<i>Ludia so závislosťami</i>	11	7%

Zdroj: Vyhodnocení dotazníkového šetření sociálních podniků v ČR, 2015:7.

Druhy postižení v rámci sociálních podniků v ČR podle P3

Sociální podnik (SP) zaměstnávají cílové skupiny s týmito druhy postižení:	Počet SP	Počet SP v %
<i>Telesné</i>	75	50%
<i>Duševné</i>	40	27%
<i>Mentálne</i>	36	24%
<i>Kombinované</i>	27	18%
<i>Zrakové</i>	20	13%
<i>Sluchové</i>	19	13%
<i>Vnitorné</i>	17	11%

Zdroj: Vyhodnocení dotazníkového šetření sociálních podniků v ČR. 2015:8.

Oblasti podnikateľských aktivít sociálnych podniků podle P3

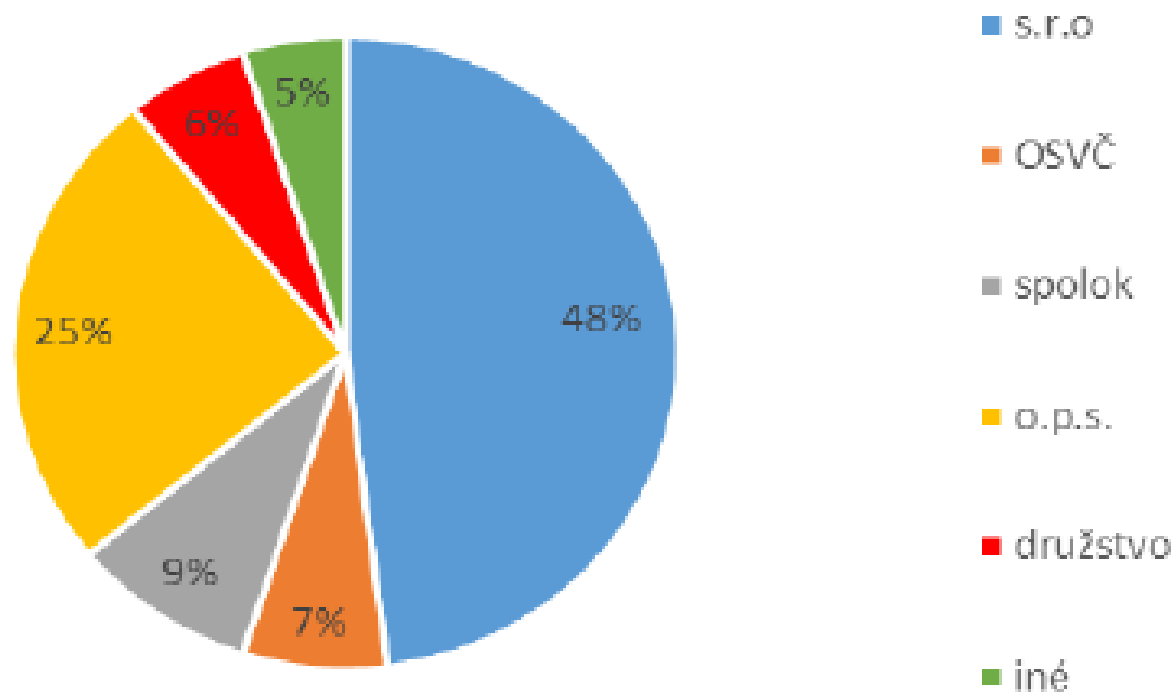
Hlavné oblasti činnosti SP	Absolútny počet	Počet v %
Záhradnícké služby, úprava zelene, údržba nehnuteľností, upratovacie služby.	36	24
Ostatné služby	30	20
Predaj	27	18
Pohostinstvo, ubytovanie	23	15
Potravinárska výroba	23	15

Zdroj: *Vyhodnocení dotazníkového šetření sociálních podniků v ČR. 2015:5.*

Formy sociálního podniku

- OSVČ
- Obchodní korporace (veřejná obchodní společnost, s.r.o., a.s., evropská společnost, evropské zájmové sdružení, družstva)
- NNO (spolky, ústavy, nadace, nadační fondy, o.p.s.)
- Evidované právnické osoby založené církví nebo náboženskou společností
- Majetková účast obce v SP není omezena, podnik s majetkovou účastí obce může požádat o status, pokud obec vlastní méně jak 50%

Právní formy sociálních podniků v ČR podle P3

Počet organizácií v občanském sektoru v letech 2005 - 2013

Rok	Nadácia	Nadačné fondy	Všeobecne prospešné spoločnosti	Združenia **	Cirkevné právnické osoby *	Organizačné jednotky združenia **
2005	293	998	1 208	55 473	4 647	33 355
2006	302	1 042	1 369	58 915	4 503	30 749
2007	302	1 100	1 543	62 370	4 487	31 230
2008	379	1 157	1 721	66 079	4 439	31 629
2009	413	1 229	1 870	69 154	4 358	32 272
2010	477	1 280	2 031	72 620	4 362	32 696
2011	487	1 358	2 208	76 126	4 376	33 599
2012	493	1 400	2 409	79 462	4 373	34 656
2013	532	1 430	2 685	84 430	4 172	34 536

„*“ - Účelové zariadenia cirkví a náboženských skupín tvoria cca. 5 % cirkevných organizácií. Účelové zariadenia cirkví nie sú samostatne sledované.

„**“ – Obsahujú aj odborové organizácie, alebo majú rovnakú právnu formu. RV NNO sa za NNO nepovažuje.

Zdroj: Prouzová, Z., 2015:4.

Správce agendy sociálního podnikání

MPSV

- Rozhoduje o přiznání a odnětí statusu SP
- Vede seznam SP, provádí kontrolu, ukládá sankce
- Zpracovávat strategii rozvoje SE, podpora SE
- Poradní orgán Rady vlády pro rozvoj sociálního podnikání

Sociální podniky v číslech

- Zaměstnávají v EU 14,5 mil. osob, což je 6,5% EAO
- Francie: 222 800 organizací a podniků – zaměstnávají 2,3 mil. osob, což je 13,8% pracovních míst v neveřejném sektoru
- VB: 70 tis. SP, zaměstnávají 1 mil. lidí, 18,5 bilion liber do SR

Přehled zemí s legislativou sociální podnikání / ekonomika

Krajina	Rok prijatia legislatívy	Názov
<i>Fínsko</i>	2003	Zákon o sociálnych podnikoch
<i>Litva</i>	2004	Zákon o sociálnych podnikoch
<i>Taliansko</i>	2005	Zákon o sociálnych podnikoch
<i>Poľsko</i>	2006	Zákon o sociálnych družstvách
<i>Belgicko</i>	2008	Regionálny dekrét o sociálnej ekonomike
<i>Španielsko</i>	2011	Zákon o sociálnej ekonomike
<i>Grécko</i>	2011	Zákon o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch
<i>Slovinsko</i>	2011	Zákon o sociálnych podnikoch
<i>Portugalsko</i>	2013	Zákon o sociálnej ekonomike
<i>Francúzsko</i>	2014	Zákon o sociálnej a solidárnej ekonomike

Zdroj: Monzon, J. L., Chaves, R., 2012:82, upravené autorom.

Principy vymezující sociální podnikání

– sociální prospěch

- Provozování aktivity prospívající společnosti či specifické skupině (znevýhodněných) lidí
- Participace zaměstnanců a členů na strategickém směřování podniku
- Případný zisk používán přednostně pro rozvoj sociálního podniku a/nebo pro naplnění veřejně prospěšných cílů

Principy vymezující sociální podnikání

– ekonomický prospěch

- Vykonávání soustavné ekonomické aktivity,
- Nezávislost v manažerském rozhodování a řízení na externích zakladatelích nebo zřizovatelích,
- Alespoň minimální podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech a jeho dynamika tržeb,
- Schopnost zvládat ekonomická rizika,
- Trend směrem k placené práci.

Principy vymezuující sociální podnikání – environmentální a místní prospěch

- Přednostní uspokojení potřeb místní komunity,
- Využívání přednostně místních zdrojů,
- Uspokojování přednostně místní poptávky (nepovinné)
- Zohledňování environmentálních aspektů výroby i spotřeby,
- Spolupráce sociálního podniku s důležitými místními aktéry,
- Inovativní přístupy a řešení (není povinné)

Možné zdroje financování SP

- Vlastní prostředky
- Granty
- Půjčky a úvěry
- Příspěvky ze zákona o zaměstnanosti
- Jiné zdroje (sponzorství, dárcovství)

Zahraniční institucionální výzkum sociální ekonomiky - podnikání

Evropská výzkumná společnost **EMES**

Mezinárodní centrum pro výzkum a informace o veřejné, sociální a družstevní ekonomie **CIRIEC** – vznik 1947, zastoupení i mimoevropské země

Evropský hospodářský a sociální výbor **EHSV**
(odborné poradenství orgánům EU)

EURICSE – European Research Institute on Cooperative and Social Enterprises (podpora rozvoje znalostí a inovací pro sociální podniky)

SEE – Social Economy Europe (pořádání seminářů, informace o aktualitách, výzvách)

Národní institucionální výzkum sociální ekonomiky - podnikání

2011: *Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR 2012 – 2020*
Národní program reforem České republiky 2013: růst – konkurenceschopnost – prosperita (podpora vlády integračním sociálním podnikům přes systém APZ)

P3 – People, Planet, Profit (provozování webu www.ceske-socialni-podnikani.cz) – 2012: založení Klubu sociálních podnikatelů (vedoucí pracovníci soc. podniků, asi 165 subjektů), vytvořeny dvě sady rozpoznávacích znaků (obecný sociální podnik a typ WISE)

TESSEA: *publikace Studie infrastruktury sociální ekonomiky v ČR – plná verze*

Regionální iniciativa

- **Trast pro ekonomiku a společnost** (myšlenky solidární ekonomiky na Jižní Moravě)
- **Agentura pro sociální začleňování** (podpora soc. podnikání a příprava zákona o soc. podnikání)
- **Soutěž Social Impact Award**, mezinárodní soutěž **Social Marie** (sociální inovace), **Asociace společenské odpovědnosti, Inovace pro společnost...**
- Česká pobočka mez. organizace **Ashoka** - podpora sociálních inovátorů

Co je nutno diskutovat...

- Meziřezortní problematika: hlavním aktérem je veřejná správa (problém státu – zařazení pod resort: MPSV – společenská odpovědnost, MMR – místní prospěšnost, MPO – ekonomická prospěšnost)
- Diskuse na Radě vlády pro NNO a v Agentuře pro sociální začleňování
- Inovativní řešení při selhání trhu
- Chybějící legislativa

Další problémy...

- Nedostatečná znalost pojmů: SE, solidární ekonomika, sociální podnik, sociální podnikání
- Proč by podnik měl být sociálním, pokud to není „pozitivní signál“?
- Čím se má odlišovat od ostatních, když veřejnost nemá představu o sociální ekonomice?